

ΛΙΜΝΗ ΚΑΡΛΑ: ΟΙ ΜΥΘΟΙ, ΟΙ ΙΔΕΟΛΗΨΙΕΣ ΚΑΙ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Πρόσφατα, στις 22 Ιουνίου, συνεδρίασε η υποεπιτροπή υδατικών πόρων της μόνιμης επιτροπής Περιβάλλοντος της Βουλής, με θέμα τη λίμνη Κάρλα. Την επιτροπή ενημέρωσε η πρόεδρος του Φορέα Διαχείρισης της περιοχής Οικονομικής Ανάπτυξης Κάρλας κλπ (στο εξής ΦΔΟΚ) κα Ιφιγένεια Κάγκαλου, με τα σχετικά πρακτικά και το video της συνεδρίασης της επιτροπής (με τα όσα καταγράφηκαν στη συνεδρίαση αυτή), να βρίσκονται στα παρακάτω link :

http://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/2016_06_22_praktika_y_poeitropis_voylis_gia_karla.pdf

<http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/ToKtirio/Fotografiko-Archeio/#59d6693d-83b6-48d7-b841-a62d013bb977>

Το θέμα της Λ. Κάρλας είναι ένα από εκείνα που επανειλημμένα απασχόλησαν τον ιστότοπό μας, έχοντας παρουσιάσει πολλές μελέτες, εισηγήσεις και δημοσιεύματα γύρω από αυτό. **Θεωρούμε όμως αναγκαίο, για λόγους που ο αναγνώστης θα διαπιστώσει στη συνέχεια, να κάνουμε και τα δικά μας σχόλια για όσα ελέχθησαν στη συνεδρίαση αυτή.**

1. Αρχίζουμε με μια διαπίστωση: Υπήρξε για μια ακόμη φορά και μάλιστα μέσα στο χώρο του κοινοβουλίου προσπάθεια στρέβλωσης της ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ Λ.ΚΑΡΛΑΣ. Το τόσο σημαντικό αυτό εγγειοβελτιωτικό έργο της δεκαετίας του 60 παρουσιάστηκε ως μια «αποξήρανση» (έτσι γενικά και χωρίς αναφορά στις μελέτες και στους στόχους με βάση τους οποίους εκτελέστηκε το έργο), ως μία καταστροφική επιλογή, στην οποία, όπως ανέφερε η κεντρική εισηγήτρια κ. Κάγκαλου, προέβησαν «για δικούς τους λόγους» «η πολιτεία και οι κάτοικοι». Έχουμε λοιπόν το «έγκλημα», έχουμε και τους «ενόχους», δεν απομένει παρά να στήσουμε και ένα δικαστήριο της ιστορίας να καταδικάσουμε τους προγόνους μας που ζούσαν εκεί σε πολύ συγκεκριμένες συνθήκες, να καταδικάσουμε τους άριστους επιστήμονες και τεχνικούς εκείνης της εποχής που μελέτησαν και εκτέλεσαν, στο βαθμό που τους επιτράπηκε, την πρώτη φάση του έργου και τέλος να καταδικάσουμε και τους αρμόδιους παράγοντες της εποχής που το οργάνωσαν και το χρηματοδότησαν.

Ποια είναι όμως η αλήθεια για την Κάρλα ; Για την κατανόηση του θέματος παραθέτουμε ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα δημοσιεύματος των συνεργαζόμενων επιστημονικών οργανώσεων, του ΤΕΕ Κ. & Δ. Θεσσαλίας, του ΓΕΩΤΕΕ Κ. Ελλάδας και της Εταιρίας Θεσσαλικών Μελετών (Ε.ΘΕ.Μ), που δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο του 2015. Εκεί αναφέρεται:

«Η βασική ιδέα για την διευθέτηση των υδάτων και την εξυγίανση του υγρότοπου στην περιοχή της Κάρλας με την δημιουργία της τεχνητής λίμνης που σήμερα κατασκευάζεται, διατυπώθηκε για πρώτη φορά πριν από εκατό περίπου χρόνια. Τα τέσσερα βασικά προαπαιτούμενα για την υλοποίηση αυτού του σχεδίου ήταν τα ακόλουθα:

- *Πρώτο αναγκαίο βήμα ήταν να τιθασευτεί η ροή του Πηνειού ποταμού και να προστατευτούν από τις πλημμύρες του οι πόλεις, οι οικισμοί, οι*

καλλιεργούμενες εκτάσεις και βεβαίως η παρακάρλια περιοχή. Τα σχετικά έργα άρχισαν κατά τον μεσοπόλεμο και ολοκληρώθηκαν μετά τον πόλεμο*. Ήδη είχε εκπληρωθεί η βασική προϋπόθεση για τις όποιες επεμβάσεις στην παρακάρλια περιοχή, η οποία σημειωτέον, ως σημαντικά χαμηλότερη από τη στάθμη του Πηνειού, υπέφερε από τις ανεξέλεγκτες πλημμύρες του, που δημιουργούσαν οι μεγάλες εκτάσεις των ελών. Οι κατακλυζόμενες αυτές εκτάσεις βορειοδυτικά της πραγματικής λίμνης ανέρχονταν σε περίπου 135.000 στρ. και καλλιεργούνταν περιστασιακά, ενώ η λίμνη αντίστοιχα ήταν έκτασης 45.000 στρ. με βάθος 2 ως και 6 μ.

Τα δύο αυτά διακριτά υδατικά συστήματα (τα έλη και το λιμναίο τμήμα της Κάρλας) εθεωρούντο κατ' οικονομία ως ένα ενιαίο σύστημα, γνωστό ως λίμνη Βοιβής ή Κάρλα.

- Το επόμενο βήμα, ήταν η αποστράγγιση όλων των ανεπιθύμητων αλατούχων υδάτων (ελών και λίμνης). Αυτό υλοποιήθηκε την δεκαετία του 60 με την κατασκευή της σήραγγας εκκένωσης προς τον Παγασητικό. Έτσι άνοιξε ο δρόμος για την τελική κατασκευή της νέας τεχνητής λίμνης των 38.000 στρ. και όχι φυσικά για την «αποξήρανση» της, όπως ανιστόρητα ισχυρίζονται ορισμένοι. Επί πλέον επέτρεψε τις καλλιέργειες, την κατασκευή αγροτικής οδοποιίας και απαλλανγή της περιοχής από την ελονοσία.
- Το τρίτο βήμα ήταν η κατασκευή της τεχνητής λίμνης, που οριοθετήθηκε με χωμάτινα αναχώματα (συνολικού μήκους 21 χλμ), για την ταμίευση-αποθήκευση του νερού. Η τεχνητή λίμνη ως γνωστόν, λόγω δικαστικών διαμαχών για το ιδιοκτησιακό της Κάρλας, καθυστέρησε πολλά χρόνια και τελικά άρχισε να υλοποιείται αρχές του 90. Έτσι σήμερα, παρά τις γνωστές καθυστερήσεις, που δυστυχώς αποτελούν παθογένεια των Δημόσιων Έργων, είμαστε μόλις μια ανάσα από την ολοκλήρωση του τεχνικού μέρους του έργου».

Αυτή είναι η πραγματικότητα. Οι πρόγονοί μας ουδέποτε σκέφθηκαν να αποξηράνουν, και μάλιστα διαπαντός, το πραγματικό λιμναίο τμήμα της Κάρλας. Μοναδική τους πρόθεση ήταν η αντικατάσταση ενός μη υγιούς υδάτινου συστήματος και ελών από μια νέα τεχνητή λίμνη, περιγεγραμμένη, με ελεγχόμενη (συντεταγμένη και όχι άναρχη) τροφοδοσία μέσω εκτροπής του Πηνειού, με δυνατότητα ανανέωσης των υδάτων της (μέσω της άρδευσης) και τέλος με δικλείδα ασφάλειας έναντι των πλημμυρών και όχι μόνο (σήραγγα προς Παγασητικό κόλπο).

*σ.σ. πρόκειται για τα λεγόμενα έργα της εταιρίας ΒΟΟΤ και μετά τον πόλεμο της ΑΕΓΕΚ, τα οποία βασίστηκαν σε διάφορες μελέτες, αρχικά του Nobile, στη συνέχεια Jackson, McDonald, Παπαδάκη κ.α. Σε όλες αυτές τις μελέτες ο νέος ταμιευτήρας Κάρλας είχε κατά βάση τα χαρακτηριστικά του σημερινού έργου. Η μελέτη των υδραυλικών έργων της ΒΟΟΤ, στο παρακάτω link :

http://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/tehnika_hronika_1933_meleti_boot.pdf

Αυτό δηλαδή που γίνεται σήμερα. Δείτε όμως πως έθεσε το θέμα με την έναρξη της συνεδρίασης η πρόεδρος της επιτροπής: *«Η περίπτωση της Λίμνης Κάρλα αναδεικνύει την πάγια προβληματική που προκύπτει, όταν οι ανθρώπινες δραστηριότητες τέμνονται με το φυσικό περιβάλλον. Με ποια φιλοσοφία για την προστασία, τη διαχείριση και την ανάπτυξη των οικοσυστημάτων θα πορευτούμε, ώστε, αφενός να γίνει σεβαστό το φυσικό περιβάλλον, και, αφετέρου, να αναπτυχθούν τέτοιες ανθρώπινες δραστηριότητες που να έχουν περιβαλλοντική διάσταση»*. Και αφού στρώθηκε καταλλήλως το έδαφος για την εισηγήτρια πρόεδρο του ΦΔΟΚ, εκείνη «ενημέρωσε» τους παρισταμένους βουλευτές ως εξής: *«Περίπου στο τέλος του 1960, η πολιτεία και οι κάτοικοι, μπορώ να πω, επιλέγουν για τους δικούς τους λόγους, ας μην τους αναφέρουμε τώρα, να αποξηράνουν την περιοχή, γιατί ήθελαν περισσότερη αγροτική γη, ήθελαν να αποφύγουν πλημμυρικά φαινόμενα, τα οποία ήταν ανεξέλεγκτα και προχώρησαν όχι μόνο στην Κάρλα, αλλά όπως γνωρίζετε και σε άλλες περιοχές στη χώρα, στη αποξήρανση της περιοχής. Με οδυνηρά αποτελέσματα για το οικοσύστημα, όπως αποδείχτηκε πολύ αργότερα»* και συνέχισε: *«Οι συνέπειες της αποξήρανσης - τι να πρωτοπώ ήταν ένα πράγμα, θα σας πω και αν θέλετε να ρίξετε μια ματιά, υπήρξε βίαιη αποκοπή, ούτε καν σταδιακή, όλης της ζωής του οικοσυστήματος»*.

Σε ότι μας αφορά δεν υπάρχει απορία για τις τοποθετήσεις αυτές. Έχει παρατηρηθεί ότι εδώ και πολλά χρόνια η λ. Κάρλα έχει χρησιμοποιηθεί από ορισμένους, με την κατάλληλη αποσιώπηση συγκεκριμένων κρίσιμων ιστορικών γεγονότων, ως ένα τυπικό παράδειγμα «οικολογικής καταστροφής», «βίαιης» παρέμβασης στο περιβάλλον και άλλα παρόμοια. Προσπαθούν με τον τρόπο αυτό, εκμεταλλευόμενοι επιλεκτικά κάποια πραγματικά στοιχεία του όλου ζητήματος, να προσομοιώσουν την υπόθεση της Κάρλας στη συνήθη πρακτική της «οικοτρομοκρατίας», παραβλέποντας πως τα γεγονότα σχετικά με την «αποξήρανση» της Κάρλας καθόλου δεν τεκμηριώνουν προθέσεις σαν εκείνες που αποδίδουν στους προγόνους μας. Τελικά έψαξαν και βρήκαν τον μύθο, που με το κατάλληλο «πείραγμα» των γεγονότων, θα υπηρετήσει τις ιδεοληψίες τους.

Επανερχόμενοι στα πρακτικά της συζήτησης, διαπιστώσαμε ότι κάποιοι από τους βουλευτές δεν δέχθηκαν έτσι αβασάνιστα την «λογική» που προσπάθησε να περάσουν στην επιτροπή οι δύο προαναφερθείσες ομιλήτριες.

Προς τιμήν του ο βουλευτής κ. Νίκος Παπαδόπουλος τους υπενθύμισε ότι στην περιοχή του έργου της σήραγγας υπάρχει μια *«...πινακίδα (που) λέει ότι η Κάρλα το 1962 που έγινε, ήταν για να αποξηρανθούν τα έλη και το αρχικό της σχέδιο ήταν να έμενε 50.000 στρέμματα»* και ότι *«το αρχικό σχέδιο της Κάρλας ήταν να φύγουν τα έλη»*. Αναφέρθηκε επίσης και στους ακτήμονες, έστω και εάν δεν προχώρησε σε λεπτομέρειες σχετικά με τις πολυετείς δικαστικές διαμάχες για τα ιδιοκτησιακά των εκτάσεων.

Ομοίως και ο βουλευτής κ. Κώστας Μπαργιώτας ανέφερε ότι *«τα εγγειοβελτιωτικά έργα που έγιναν... στις αρχές του 20^{ου} αιώνα στην Ελλάδα είναι πολύ σύνθετη υπόθεση, η οποία έχει θετικό αποτύπωμα-αυτό είναι δεδομένο-στον οικονομικό τομέα και στην γενική υγεία του πληθυσμού. Νομίζω, ότι είναι*

πολύ επιφανειακό να κρίνουμε με το τι είναι οικολογικό σήμερα. Είδαμε τελείως διαφορετική κατάσταση, ακόμη και ο ορισμός της αρόσιμης γης ήταν τελείως διαφορετικός εκείνη την εποχή, της εποχής του αρότρου και του αλόγου από τη σημερινή. Άρα, ήταν ένα πολύ πολύπλοκο θέμα. Υπήρχαν θέματα υγειονομικά, υπήρχαν και θέματα εγκατάστασης ακτημόνων κτλ. Είναι πολύ πολύπλοκο.....».

Επίσης ο βουλευτής κ. Δημήτρης Εμμανουηλίδης επεσήμανε: «Ακούστηκε ότι ήταν οικονομικοί οι λόγοι που κατ' ουσία επέβαλαν την αποξήρανση της λίμνης. Θα έλεγα ότι δεν είναι μόνο οικονομικοί λόγοι. Είναι και λόγοι επιβίωσης, εφόσον η ελονοσία θέριζε τις περιοχές με λίμνες τύπου Κάρλας, Γιαννιτών κλπ».

Δεν θεωρούμε αναγκαίο να επιμείνουμε πολύ αναλυτικά σε ιστορικά στοιχεία για τα έργα και τους στόχους που έθεσαν εκείνη την εποχή οι εκπρόσωποι της πολιτείας σχετικά με την λ. Κάρλα. Παρά πολλά στοιχεία θα βρει κανείς στον ιστοτόπο μας στα παρακάτω link :

<http://www.ypethe.gr/page/tamieytiras-karlas>

<http://www.ypethe.gr/archive/perissoteres-plirotories-tamieytiras-karlas>

Ενδεικτικά επιλέγουμε ένα από αυτά, την έκδοση των Τεχνικών Χρονικών του έτους 1963, στην οποία δημοσιεύεται η ανακοίνωση κυβερνητικής υπό τον πρωθυπουργό σύσκεψης για θέματα οικονομίας, μεταξύ των οποίων και η λ.Κάρλα. Συγκεκριμένα ανακοινώθηκε : «*Η πορεία της Οικονομίας της Χώρας εξητάσθη εις μακράν σύσκεψιν, η οποία επραγματοποιήθη την 13.8.63 εις το Πολιτικόν Γραφείον υπό την προεδρίαν του Πρωθυπουργού κ.Π. Πιπινέλη και με συμμετοχήν των κ.κ. Αρλιώτη, Σωφρονοπούλου, Μπερνάρη, Δροσοπούλου, Ζολώτα και άλλων αρμοδίων παραγόντων..... Εκ του Υπουργείου Δημοσίων Έργων παρεσχέθησαν την 14.8.63 αι κάτωθι πληροφορίες εξ αφορμής διαφόρων δημοσιευμάτων σχετικών με την λίμνην Κάρλας. Η σήραγγ της Κάρλας κατεσκευάσθη εν τω πλαισίω του γενικού σχεδίου αξιοποιήσεως δι' αρδεύσεως της περιοχής Κάρλας, εκτάσεως 200.000 στρεμμμάτων.*

Κατά το σχέδιον τούτο, μέρος της υπάρχουσας λίμνης Κάρλας περιορίζεται δι' υψηλού αναχώματος και διαμορφούται εις τεχνητήν λίμνην, προωρισμένην να χρησιμεύση ως ταμιευτήρ δια την άρδευσιν της πεδιάδος αυτής. Η τεχνητή αυτή λίμνη θα εναποθηκεύη προς τον σκοπόν τούτον τας απορροάς εκ της ίδιας λεκάνης αφ' ενός και αφ' ετέρου δια προσαγωγού διώρυγος τα μεταφερόμενα χειμερινά εκ του Πηνειού και δια της εγκαταστάσεως αντλιοστασίου ύδατα εκ των απορροών αίτινες θα συρρέουν εις το εκτός της τεχνητής λίμνης χαμηλόν τμήμα της προϋπάρχουσας λίμνης. Ο σκοπός της σήραγγος, κατά το σχέδιον τούτο, συνίσταται εις την εξασφάλισιν της αποχετεύσεως των υδάτων αποστραγγίσεως κατά την περίοδον της αρδεύσεως....».

Και μόνο αυτό το απόσπασμα θα ήταν αρκετό για την κατανόηση από τους βουλευτές πως τοποθετείται ιστορικά η κατασκευή του νέου ταμιευτήρα της Κάρλας και ποιος ήταν ο σχεδιασμός των κυβερνήσεων της δεκαετίας 1960.

Όμως, κατά τη συνεδρίαση της επιτροπής, δυστυχώς, καμιά τέτοια πληροφορία δεν παρασχέθηκε. Έτσι, όπως ήταν φυσικό, κάποιοι βουλευτές που δεν μπορούσαν να γνωρίζουν την ιστορία του θέματος τοποθετήθηκαν συναισθηματικά μιλώντας γενικά για «αποξηράνσεις» κλπ. Για παράδειγμα ο κ. Γιώργος Ακριώτης είπε *«Γενικεύοντας το ζήτημα της αποξήρανσης λιμνών σε διάφορες περιοχές της χώρας μας, θεωρώ ότι κάποια στιγμή θα έπρεπε να γίνει η αποτίμηση. Τι κερδίσαμε οικονομικά από αυτή την ιστορία; Αυτό το ρωτώ, διότι σ' όλα τα άλλα είναι χάσιμο. Εννοώ, δηλαδή την περιβαλλοντική και οικολογική ζημιά στις περιοχές, όπου την ανακαλύπτουμε τα τελευταία χρόνια για πόσο ζημιά δημιούργησαν αυτές οι αποξηράνσεις»* και συνέχισε: *«το τελικό αποτέλεσμα βλέπουμε ότι είναι βλαπτικό για όλα αυτά τα οποία μας αναφέρατε, καθώς, και κυρίως, το περιβαλλοντικό και οικολογικό αποτέλεσμα που είχαμε στις περιοχές»*.

Η παρατήρησή μας εδώ είναι ότι οι «αποξηράνσεις» στα διάφορα εγγειοβελτιωτικά έργα δεν είναι δυνατόν να γενικεύονται, ως ένα φαινόμενο με κοινά χαρακτηριστικά, για το οποίο μάλιστα ο βουλευτής ζητά συνολική «αποτίμηση». Κατά την άποψή μας η κάθε περίπτωση εγγειοβελτιωτικής παρέμβασης έχει τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που σε κάθε εποχή και κάθε περιοχή εκτιμώνται αναλόγως. Σε ότι αφορά στην Κάρλα δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία ότι η παρέμβαση ήταν αναγκαία, ανεξάρτητα εάν το έργο έμεινε «μισοτελειωμένο» (ή «μισοαρχινισμένο» κατά τον αείμνηστο γεωτεχνικό καθηγητή Γιώργο Χατζηλάκο) και ουσιαστικά ολοκληρώνεται σήμερα με διαφορά φάσης περίπου μισού αιώνα! Σωστά παρατήρησε ο βουλευτής κος Δημ. Εμμανουηλίδης: *«θα πρέπει πάντοτε στο σχεδιασμό να υπάρχει και η τερματική απόληξη, δηλαδή να σκεφτόμαστε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα διαχείρισης για να καρπωνόμαστε τα ολοκληρωτικά οφέλη από ένα τέτοιο εγχείρημα, διαφορετικά έχουμε ένα ισοζύγιο, που δεν ξέρουμε αν είναι θετικό ή αρνητικό»* και συνέχισε: *«..εκείνο που πρέπει να δούμε είναι, πως θα μπορέσουμε να θεραπεύσουμε με τα οικονομικά μέσα που έχουμε και με τα θεσμικά εργαλεία να κάνουμε τις παρεμβάσεις εκείνες, ώστε σε αυτό το ισοζύγιο να υπάρχει θετική αποτίμηση»*.

Μετά την συζήτηση που αναπτύχθηκε στην επιτροπή για την «αποξήρανση» της Κάρλας και τα στοιχεία που παρασχέθηκαν για τις πραγματικές προθέσεις όσων την επεζήτησαν και τις συνθήκες που επικρατούσαν τότε, θα ανέμενε κανείς η κα Πρόεδρος του ΦΟΔΚ στο κλείσιμό της να «θυμηθεί» την ιστορική λεπτομέρεια που παρέλειψε να αναφέρει στην αρχική της τοποθέτηση και της την υπενθύμισε ο βουλευτής κ. Ν. Παπαδόπουλος. Δυστυχώς κάτι τέτοιο δεν συνέβη. Η κα Ι. Κάγκαλου παρέμεινε αμετακίνητη στο αρχικό της «σκεπτικό» και ανέφερε: *«..εκτιμώ ότι η αποτίμηση των αποξηράνσεων έχει λυθεί καταρχήν επιστημονικά, ότι τελικά δεν ήταν ο ενδεικνυόμενος τρόπος για να λύσουμε ζητήματα, αλλά δεν μπορούμε να κατηγορούμε κοινωνίες πριν από τόσα χρόνια»* και συνεχίζονται για τη Κάρλα *«...συμφωνώ (ότι).. ήταν πολλοί παραγοντικοί οι λόγοι που προχώρησαν σε αποξηράνσεις και την ελονοσία θα τη βάλω μέσα. Σήμερα όμως είναι πρωτάκουστο υγροβιότοπος, γιατί ως τέτοιο θεωρούσαμε την Κάρλα, να πει κανείς ότι «ξέρετε έχουμε όχι ελονοσία,*

έρχεται ο ιός Ζίκα και θα το ξηράνεις;» Δεν υπάρχει αυτό σήμερα, ότι μπορεί να αποτελέσει λύση. Θα βρεις βιολογική καταπολέμηση, θα βρεις τρόπους προφύλαξης και άλλα, πάντως δεν θα προχωρήσει κανείς σε τέτοιου είδους μεθόδους. Δηλαδή η επιστήμη έχει λύσει κάποια ζητήματα, τα οποία αγκαλιάζονται και ευνοούν και τη φύση και τελικά τις κοινωνίες».

Εμείς το μόνο που μπορούμε να κάνουμε μπροστά σε μια τέτοια εμμονική αντίληψη είναι να την παραπέμψουμε για ενημέρωση - εκτός από το υλικό της βιβλιοθήκης μας για την ιστορία της Κάρλας - και στο πρόσφατο αφιέρωμα του ιστοτόπου μας για την παγκόσμια ημέρα κατά της ελονοσίας, που θα βρει στο παρακάτω link :

<http://www.ypethe.gr/archive/afieroma-pagkosmia-imeras-kata-tis-elonosias-2016>

Εάν η κα Πρόεδρος το μελετήσει προσεκτικά, ίσως αμβλύνει τις απόψεις της για τη σοβαρότητα και τις επιπτώσεις αυτής της μαστίγας για την περιοχή της Θεσσαλίας και όχι μόνο.

Και ένα ερώτημα για την κα Κάγκαλου : Τελικά ποια είναι η εκτίμησή της, άραγε οι πρόγονοί μας δεν έπρεπε με κανέναν απολύτως τρόπο να παρέμβουν στα έλη και την λίμνη της ομώνυμης περιοχής ; Εάν πάλι έπρεπε να το κάνουν, ήταν ορθός ο σχεδιασμός τους ; Και τα έλη των περίπου 135.000 στρεμμάτων μήπως έπρεπε τελικά να παραμείνουν ;

2. Μεγάλη συζήτηση έγινε στην επιτροπή και για την **ΑΡΔΕΥΣΗ εκτάσεων γύρω από την νέα τεχνητή λίμνη Κάρλα**. Στο σημείο αυτό ας μας επιτραπεί να δώσουμε μια πληροφόρηση για κάτι που δεν είναι ευρέως γνωστό.

Οι παράγοντες του ΥΠΕΧΩΔΕ κατά τη δεκαετία 1990, όταν πλέον είχαν λήξει οι δικαστικές διαμάχες για το ιδιοκτησιακό των εκτάσεων της περιοχής, συνέταξαν φάκελλο για την χρηματοδότηση του έργου της νέας τεχνητής λίμνης πολλαπλού σκοπού, συμπεριλαμβάνοντας, ως έναν από τους σκοπούς του και την άρδευση. Η αρχική αντιμετώπιση του αιτήματος από τους αρμόδιους τεχνοκράτες στην Ε.Ε. ήταν αρνητική (!), επειδή θεώρησαν ότι το έργο είναι αρδευτικό. Χρειάστηκε αρκετή προσπάθεια για να πεισθούν από τους Έλληνες συναδέλφους τους ότι η άρδευση, εκτός από βασικό αναγκαίο στόχο για τους αγρότες της περιοχής και τον εμπλουτισμό του υπόγειου υδροφορέα, αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο για την ομαλή λειτουργία της νέας τεχνητής λίμνης, καθόσον είναι ο μόνος τρόπος για την ανανέωση των υδάτων της. Οι επεξηγήσεις αυτές έκαμψαν τις αντιρρήσεις των στελεχών της Ε.Ε., το αίτημα έγινε κατ' αρχήν δεκτό και μετά τη σχετική διαβούλευση στο Βόλο με παράγοντες από την Ε.Ε., εγκρίθηκε οριστικά.

Την καθοριστική σημασία του στοιχείου της άρδευσης στην λειτουργία της λίμνης επισημαίνει, ορθώς, και η κα Ι. Κάγκαλου. Λέει χαρακτηριστικά: «..η Κάρλα λειτουργεί σαν ένας, θα μου επιτρέψετε τον όρο, «νεροχύτης». Δέχεται, δέχεται, αλλά δεν έχει εκροή για να ανανεωθεί το νερό» και συνεχίζει: «.....θα ήθελα πάρα πολύ να συμβάλετε όσο το δυνατό να προχωρήσουν τα τεχνικά έργα της Κάρλας. Και ιδιαίτερα αυτό της άρδευσης, που θα δώσει

ανανέωση, θα τραβάμε νερό για την άρδευση, θα εμπλουτίζεται το σύστημα με καινούργιες εισροές, με καινούργιο νερό». Σε άλλο πάλι σημείο, υπερθεματίζοντας για την άρδευση, αναφέρει: «Για το ποιο έργο είναι σημαντικό, που χωρίς συζήτηση αυτή τη στιγμή είναι να τελειώσει η άρδευση, η οποία ευτυχώς όπως ανέφερα προχωράει. Γιατί τι προσδοκούμε από την άρδευση; Η άρδευση όσο και αν φαίνεται περίεργο, την περιμένω πως και πως για να πάρει νερό. Να πάρει νερό, να έρθει καινούργιο νερό μέσα....».

Από την πλευρά μας σημειώνουμε πως πράγματι η άρδευση και κατ' επέκταση η δυνατότητα ανανέωσης των υδάτων της νέας λίμνης, διαφοροποιούν πλήρως το νέο οικοσύστημα. Συνεπώς δεν έχει βάση το σκεπτικό το οποίο η κα Ι. Κάγκαλου, σε όλη τη διάρκεια της συνεδρίασης, προσπαθούσε να «περάσει», ότι δηλαδή δημιουργείται «ξανά» το οικοσύστημα που «αποξηράνθηκε» και ότι ο περιβαλλοντικός χαρακτήρας του έργου συνίσταται στο ότι θα «αποκαταστήσει το οικοσύστημα» που προϋπήρχε. Άλλωστε μια τέτοια αντίληψη είναι αυτονόητα αντιφατική. Η ίδια η κα Ι. Κάγκαλου μας ενημερώνει ότι « Η Κάρλα, σήμερα, έχει βαπτιστεί ως ισχυρά τροποποιημένο σύστημα και η ονομασία της είναι Ι.Τ.Υ.Σ». Και εμείς συμπληρώνουμε ότι και τα τεχνικά χαρακτηριστικά της νέας εγγειοβελτιωτικής παρέμβασης της πολιτείας δεν επιτρέπουν αμφισβήτηση ότι πρόκειται για εντελώς νέο ταμιευτήρα πολλαπλού σκοπού, με αναχώματα συγκέντρωσης και συγκράτησης των υδάτων, με απόλυτο έλεγχο ισοζυγίου εισροών-εκροών, με συντεταγμένη δια βαρύτητας τροφοδοσία από τον Πηνειό κ.ο.κ.

Αντιλαμβανόμαστε ότι με όλα αυτά, η κοινή γνώμη και όλοι όσοι ασχολούνται με την λ. Κάρλα, όταν συνειδητοποιούν ποια είναι τα πραγματικά χαρακτηριστικά του νέου τεχνικού έργου - οικοσυστήματος, απορρίπτουν τον γνωστό μύθο και χαλάνε τα σκηνικό για ...απόδοση δικαιοσύνης στο «έγκλημα» της δεκαετίας 1960. Τι να γίνει όμως, τα ιστορικά γεγονότα στο τέλος επιβεβαιώνονται και πέφτει στο κενό η όποια προσπάθεια στρέβλωσης και εκμετάλλευσής τους.

3. Η περιφέρεια Θεσσαλίας και το τεχνικό έργο Κάρλας.

Επί πολλά χρόνια οι Θεσσαλικές οργανώσεις, ιδιαίτερα μετά την διαμόρφωση των κατάλληλων προϋποθέσεων και κυρίως της λήξης της δικαστικής διαμάχης για το ιδιοκτησιακό της Κάρλας, ανέπτυξαν σημαντική δραστηριότητα και μέσα από συσκέψεις, ημερίδες, υπομνήματα κ.λ.π. απαίτησαν την προώθηση του έργου της δημιουργίας του νέου Ταμιευτήρα Κάρλας. Άφθονο υλικό από την δράση αυτή μπορεί να βρει κανείς στην βιβλιοθήκη του ιστοτόπου μας. Ενδεικτικά, παραθέτουμε δύο από αυτά στο παρόν σημείωμα, στα παρακάτω link :

http://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/1996_03_20_epistolitee_geotee_pros_yphode_lalioti_gia_karla.pdf

http://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/2009_12_07_ypomnima_foreon_gia_oloklirosi_karla.pdf

Επανερχόμενοι στα πρακτικά της επιτροπής, αναζητήσαμε περισσότερα στοιχεία, πέραν μιας απλής τυπικής αναφοράς, σχετικά με τον αγώνα που

γίνεται στη Θεσσαλία για την κατασκευή του έργου. Δεν τα βρήκαμε, παρότι διαπιστώσαμε την ειλικρινή αγωνία της προέδρου του ΦΟΔΚ για την έγκαιρη ολοκλήρωσή του, μέσω των εκκλήσεων που απηύθυνε στους βουλευτές για να βοηθήσουν στην κατεύθυνση αυτή.

Εκτιμούμε ότι οι βουλευτές θα ήταν σκόπιμο να πληροφορηθούν αναλυτικά ότι το έργο επί πολλά χρόνια εκτελούνταν με ευθύνη και επίβλεψη υπηρεσιών του υπουργείου, χωρίς αξιόλογη αποδοτικότητα και με πολλά εμπόδια. Ο περιφερειάρχης Θεσσαλίας κ. Κ. Αγοραστός, διαπιστώνοντας τα προβλήματα και εκτιμώντας τους σοβαρούς κινδύνους μη τήρησης των χρονοδιαγραμμάτων, με ότι αυτό συνεπάγεται λόγω χρηματοδότησης του έργου από πόρους της Ε.Ε., ζήτησε και τελικά ανέλαβε με τις υπηρεσίες της Περιφέρειας τη συνέχιση του έργου. Οι τοπικοί παράγοντες, δίνοντας το καλύτερο εαυτό τους, «έφεραν το έργο σε λογαριασμό», παρέκαμψαν εμπόδια γραφειοκρατικά κ.α. και βαίνουν σε επιτυχή ολοκλήρωση.

Όλα αυτά δεν έγιναν γνωστά στους βουλευτές. Δεν γνωρίζουμε αν πρόκειται για παράλειψη ή για άλλους λόγους, εμείς όμως οφείλουμε να τα επισημάνουμε ενημερώνοντας, μεταξύ άλλων, και τους επισκέπτες του ιστοτόπου μας.

Ας μας επιτραπεί επίσης μια αναφορά στα προβλήματα που σωστά εντόπισε η Πρόεδρος της ΦΟΔΚ όπως αυτό της ρύπανσης με την συνακόλουθη όχι καλή κατάσταση των υδάτων της νέας λίμνης λέγοντας ότι *«η λίμνη είναι ευτροφική με τάσεις υπερευτροφισμού»*, αναγνωρίζοντας όμως ότι *«...βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο οικολογικών λειτουργιών, απέχει πολύ από τη διαμόρφωση κατάστασης ισορροπίας. Επιτακτική ανάγκη η ενεργοποίηση του διαχειριστικού σχεδίου αλλά και η λειτουργία των έργων, των τεχνικών έργων...»*.

Υπενθυμίζουμε ότι ο (νέος) ταμιευτήρας της Κάρλας τροφοδοτείται (όπως προβλέπουν οι μελέτες) κατά 70% περίπου με νερά του Πηνειού, ενώ το υπόλοιπο 30% θα προέρχεται από νερά της γειτονικών λεκανών απορροής Μαυροβουνίου και άλλων που καταλήγουν στην Κάρλα. Εμείς συμπληρώνουμε ότι για την ώρα η τροφοδοσία της λίμνης, γίνεται με νερά του Πηνειού (μέσω αντλιοστασίου στον Πηνειό, με πολλές δυσκολίες κατά την μεταφορά του και με σημαντικό ενεργειακό - οικονομικό κόστος) και όχι δια βαρύτητας, όπως θα μπορεί στο μέλλον, όταν κατασκευασθεί η κατάλληλη διώρυγα μεταφοράς από το Φράγμα Γυρτώνης μέχρι την λ. Κάρλα (μέσω και του συλλεκτήρα Σ3, που σήμερα μόνο ένα τμήμα του έχει κατασκευασθεί), όπως φαίνεται στο σχετικό σκαρίφημα στο παρακάτω link :

http://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/2016_06_28_skarifimata_metaforas_neroy_apo_pineio_stin_karla_0.pdf

Με αυτά τα δεδομένα φρονούμε λοιπόν ότι ο φορέας Κάρλας ίσως προβάλλει υπερβολικά και κάπως πρόωρα το θέμα της ρύπανσης των υδάτων της νέας λίμνης, κάτι που καθόλου δεν υποτιμούμε, ίσως όμως ο τρόπος και ο χρόνος που επιλέγεται για την παρουσίασή του αφενός οδηγεί σε άσκοπες φοβίες και επιφυλάξεις της κοινής γνώμης, αφετέρου μειώνει την αξία της προσπάθειας που καταβάλλεται σήμερα από την Περιφέρεια και όχι μόνο για να φύγουμε από τη μεταβατική περίοδο και να περάσουμε στην οριστική και εύρυθμη λειτουργία της Κάρλας.

Τέλος στο σημείο αυτό, θα αναφερθούμε σε ανάλογους προβληματισμούς για την ποιότητα των νερών της Κάρλας και τη ρύπανση, όπως διατυπώθηκαν από τον κ.Κ. Στεργίου. Ο κ. Βουλευτής ανέφερε ότι: *«το κανάλι το οποίο οδηγεί το νερό από τον Πηνειό στον ταμιευτήρα είναι μετά από τον αγωγό που απορρέει στον Πηνειό του βιολογικού καθαρισμού του συγκροτήματος της Λάρισας, αυτό έχει ως αποτέλεσμα το νερό το οποίο διοχετεύεται στον ταμιευτήρα να είναι επιβαρυνμένο...»*. Ο ίδιος όμως πιο κάτω δηλώνει: *«Μόνο από τον Πηνειό και από τη ροή των ρεμάτων και των χειμάρρων από τα βουνά, δεν μπορεί, πραγματικά, να συσταθεί μια λίμνη η οποία θα μπορεί να έχει αυτόν τον χαρακτήρα που λέτε»*. Αυτό ακριβώς εκτιμούμε και εμείς. Ο ταμιευτήρας της Κάρλας δεν αποτελεί ένα «αυτόνομο» υδατικό σύστημα αλλά εντάσσεται σε μια ενιαία λεκάνη, της οποίας η ποιότητα ΟΛΩΝ των υδάτων είναι το ίδιο σημαντική και η προστασία ΟΛΩΝ των επιμέρους συστημάτων (ποταμοί, παραπόταμοι, λίμνες κλπ) είναι ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ. Οι προτάσεις που παραθέτουμε στα επόμενα για την διαχείριση των υδάτων και οι οποίες συμπίπτουν με εκείνες που διατυπώνει και ο κ. Στεργίου, είναι ο δρόμος που κατά την άποψή μας πρέπει να ακολουθηθεί.

4. Ο Αχελώος

Δεν θα ήταν δυνατόν σε μια συζήτηση για τα Θεσσαλικά νερά (έστω με αφορμή ένα συγκεκριμένο έργο, αυτό της νέας λ. Κάρλας) να απουσιάζει ο Αχελώος ! *«Η ανασύσταση της λίμνης Κάρλας, είναι δεμένη αναπόφευκτα με την εκτροπή του Αχελώου, ο οποίος θα μπορέσει, πραγματικά να εμπλουτίσει και να δώσει ζωή στη λίμνη»* ανέφερε ο βουλευτής κ. Κ. Στεργίου. Και άλλοι βουλευτές αναφέρθηκαν στον Αχελώο. Ο κ. Κ. Μπαργιώτας αναφέρθηκε στο ΥΗ έργο Μεσοχώρας το οποίο όπως είπε *«δεν είναι εκτροπή αλλά είναι ΑΠΤΕ»* και πρέπει να ολοκληρωθεί». Ο ίδιος βουλευτής ζήτησε *«ολοκλήρωση των φραγμάτων»* επί του Άνω Αχελώου. Με μεγάλη έμφαση αναφέρθηκε αναλυτικά και ο κ. Στεργίου, καταλήγοντας ότι *«...στα φράγματα και στους υδροηλεκτρικούς σταθμούς Μεσοχώρας-Συκιάς, στη σήραγγα εκτροπής και στα συνοδά ρυθμιστικά έργα, τα οποία σε συνδυασμό με τα περιβαλλοντικά έργα ανασύστασης και διατήρησης της Λίμνης Κάρλας και Σμοκόβου, μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά σε όλο αυτό το πλέγμα»*. Φυσικά υπήρξαν αντίστοιχα και ενστάσεις για την μεταφορά/εκτροπή υδάτων από τον ταμιευτήρα Συκιάς (επί του Άνω Αχελώου) προς τη λεκάνη Πηνειού, με τα συνήθη επιχειρήματα. Για την «εκτροπή Αχελώου» έχουμε να κάνουμε τα εξής σχόλια :

α. Αποδεικνύεται στην πράξη ότι το θέμα αυτό είναι κυρίαρχο για τη Θεσσαλία. Από πρόσφατο δημοσίευμα της Εταιρίας Θεσσαλικών Μελετών (Ε.ΘΕ.Μ), το οποίο πρόσφατα αναρτήσαμε στον ιστότοπό μας, προκύπτει ότι η πρόεδρος της επιτροπής βουλευτής κ. Ιγγλέζη δέχθηκε από πολλούς βουλευτές την πρόταση να εισαγάγει τον Αχελώο για συζήτηση στην επιτροπή, κάτι που έμμεσα αρνήθηκε. Οι συνεχείς αποσπασματικές αναφορές στον Αχελώο στη Βουλή, χωρίς οργανωμένη συζήτηση (από «καραμπόλα» όπως αναφέρει και η ανακοίνωση της ΕΘΕΜ), δεν προσφέρουν πρακτικά κάτι συγκεκριμένο στον προβληματισμό και την πρόοδο του θέματος. Επιβάλλεται λοιπόν από την αρμόδια επιτροπή υδατικών θεμάτων της Βουλής (και όχι μόνο) να τεθεί προς

συζήτηση το όλο θέμα και εάν χρειαστεί με συγκεκριμένα ερωτήματα προς ψήφιση στα όργανα της βουλής. Αυτό είναι επί της ουσίας δημοκρατικό, με όποιο τρόπο και εάν αντιλαμβάνεται κανείς την λειτουργία του Κοινοβουλίου. Εκτός πια και εάν οι συζητήσεις «από σπόντα» συνάδουν με την τακτική της κυβέρνησης, σε συνδυασμό με την αδράνεια των τοπικών φορέων και οργανώσεων, ώστε να μπει το θέμα στο ψυγείο, παρά το ότι η εκτροπή προβλέπεται στα ισχύοντα σχέδια διαχείρισης των ΛΑΠΤ Πηνειού και Αχελώου (απόφαση Σεπτέμβριος 2014) και παρότι η Βουλή, οπότε και εάν συζήτησε το θέμα αυτό, διαχρονικά, υπήρξε θετική χωρίς ΚΑΜΜΙΑ αρνητική απόφαση.

β. Επισημαίνουμε ότι κατά την συζήτηση στην επιτροπή για την Κάρλα η πρόεδρος της επιτροπής αλλά και η πρόεδρος του ΦΟΔΚ αναφέρθηκαν ένθερμα στους θεσμούς της συναίνεσης, της συμμετοχής και της διαβούλευσης, που έχουν καθιερωθεί μέσα από το θεσμικό πλαίσιο της χώρας μας αλλά αντίστοιχα και εκείνο της Ε.Ε. Είπε χαρακτηριστικά η κα Ιγγλέζη: «*..πέρα από την επιστημονική γνώση, σαφώς και την πολιτική βούληση, είναι καθοριστικής σημασίας η κοινωνική συναίνεση και συμμετοχή*» και παρακάτω: «*η διαβούλευση και η επίτευξη της κοινωνικής συναίνεσης επιτυγχάνονται μέσα από τοπικές διαδικασίες που εμπλέκουν όλους του άμεσα ενδιαφερόμενους*». Ανάλογη πίστη στους θεσμούς δηλώνει (σε απάντηση της επί του θέματος της εκτροπής) και η πρόεδρος του ΦΟΔΚ λέγοντας ότι «*..το θεσμικό πλαίσιο το έχουμε υιοθετήσει σαν κράτος μέλος προφανώς και επομένως πέρα από το ζήτημα του τι θέλουμε ή το τι θέλουμε οι τοπικές κοινωνίες ή το τι οραματίζεται ο καθένας, θα πρέπει οπωσδήποτε να έχει υπόψη του αυτούς τους παράγοντες*».

Δικαιούμαστε λοιπόν να αναρωτηθούμε : Άραγε ο σεβασμός του θεσμικού πλαισίου μπορεί να είναι επιλεκτικός ; Για παράδειγμα οι ίδιες διαδικασίες έγιναν για τα σχέδια διαχείρισης υδάτων, με πρωτοβουλία τότε της αρμόδιας υπουργού κας Μπιρμπίλη, και οδήγησαν σε υπουργική απόφαση, όπου προβλέπεται ρητά η εκτροπή 250 εκ.κ.μ. νερού από τον Αχελώο στην λεκάνη Πηνειού. Και όμως και οι δύο προαναφερθείσες κυρίες πρόεδροι δείχνουν να «αγνοούν» την απόφαση αυτή και από τα σχέδια διαχείρισης να αποδέχονται «αλακάρτ» μόνο εκείνα τα σημεία που συμπίπτουν με τις απόψεις τους, αγνοώντας επιπλέον το γεγονός ότι η διαβούλευση στη Θεσσαλία για τον Αχελώο (2012, 2013) υπήρξε ευρύτατη, αναλυτική και δεν αφήνει κανένα περιθώριο για παρερμηνεία των απόψεων των Θεσσαλικών φορέων, όπως άλλωστε αποτυπώνονται στα σχέδια διαχείρισης.

Νομίζουμε λοιπόν πως σε κανέναν δεν επιτρέπεται έννοιες όπως «νόμιμο», «δημοκρατικό» κλπ να τις χρησιμοποιεί σαν λάστιχο προσπαθώντας να τις προσαρμόσει στις ιδιαίτερες αντιλήψεις του.

γ. Μια «ανακρίβεια» που αγγίζει τα όρια του ψευδούς διατυπώθηκε για την μεταφορά νερών από τον Αχελώο από την πρόεδρο του ΦΟΔΚ, έστω και εάν η ίδια δήλωσε αναρμόδια για το θέμα. Ισχυρίστηκε λοιπόν, προσπαθώντας να απαντήσει στον βουλευτή κο Κ. Στεργίου, ότι «*η Οδηγία πλαίσιο με την οποία πορευόμαστε όλα τα κράτη μέλη, λέει ρητά ότι, εάν δεν εξαντλήσεις με ό,τι έχει να κάνει με εξοικονόμηση νερού στη λεκάνη απορροής που βρίσκεσαι, εάν δε*

εξαντλήσεις το να φτάσει στην επιθυμητή οικολογική κατάσταση, η οδηγία λέει ότι δεν μπορείς να μεταφέρεις νερό από άλλη υδρολογική λεκάνη, σε άλλη υδρολογική λεκάνη. Πρέπει να εξαντλήσουμε τα της υδρολογικής λεκάνης». Θεωρώντας δηλαδή ότι η εκτροπή δεν είναι δυνατόν να γίνει γιατί αντίκεινται στο θεσμικό πλαίσιο !

Γνωστά τα τέτοιου είδους «επιχειρήματα», έχουν επανειλημμένα απαντηθεί. Για τις ανάγκες του παρόντος σημειώματος και για να συμβαδίσουμε με τον σεβασμό που επιδεικνύει η κ. Ι. Κάγκαλου προς τους θεσμούς, επιλέγουμε την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (ΔΕΚ) σε ανάλογο προδικαστικό ερώτημα που υποβλήθηκε από το ελληνικό ΣΤΕ. Συγκεκριμένα στην απόφαση αναφέρεται: *«η οδηγία 2000/60 δεν απαγορεύει τη μεταφορά ύδατος από μια λεκάνη απορροής σε άλλη πριν τη δημοσίευση των σχεδίων διαχείρισης». Και παρακάτω: «Η αδυναμία μίας λεκάνης να καλύψει τις ανάγκες του πληθυσμού της για ύδρευση, άρδευση ή παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας δεν αποτελεί τη μοναδική και απαραίτητη προϋπόθεση για να δικαιολογήσει τη μεταφορά και για να είναι εκείνη σύμφωνη με την Οδηγία». Και σε άλλο σημείο: «Ακόμη και εάν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες, η μεταφορά ύδατος μπορεί να δικαιολογηθεί εάν υπαγορεύεται από το δημόσιο συμφέρον ή/και τα οφέλη της για το περιβάλλον και την κοινωνία».*

Προφανώς οι παραπάνω διατυπώσεις δεν επιδέχονται αμφισβητήσεων. Προκύπτει όμως και ένα ερώτημα για την κα Κάγκαλου. Τελικά το αρμόδιο Ελληνικό Υπουργείο, εγκρίνοντας πριν δύο χρόνια τα σχέδια διαχείρισης και την μικρή εκτροπή των 250 εκ. κ. μ. παραβίασε το Ευρωπαϊκό και το Ελληνικό Θεσμικό πλαίσιο ; Μια εξήγηση θα είχε ενδιαφέρον.

δ. Σχετικά με τις απόψεις οι οποίες υποτίθεται ότι απαντούν στην μη αναγκαιότητα ενίσχυσης του υδατικού δυναμικού της Λεκάνης Πηνείου οφείλουμε ακόμη ένα σχόλιο. Η κα Πρόεδρος του ΦΟΔΚ ισχυρίστηκε ότι η «εξοικονόμηση» και «προστασία των υδατικών πόρων» είναι «η επιστημονική και τεχνοκρατική» απάντηση στο θέμα αυτό.

Από την πλευρά μας σημειώνουμε ότι σε κάθε λεκάνη απορροής (ΛΑΠ) εκπονείται, στα πλαίσια των σχεδίων διαχείρισης, ένα ΙΣΟΖΥΓΙΟ προσφοράς και ζήτησης των υδάτων της λεκάνης. Στην ΛΑΠ Πηνείου το έλλειμμα, με βάση τα σημερινά δεδομένα, ανήλθε σε πολλές εκατοντάδες εκατ. κυβ. μέτρα. Στη συζήτηση και πάλι στην επιτροπή υδατικών πόρων της Βουλής πριν λίγες εβδομάδες (26/5), η αρμόδια προϊσταμένη της υπηρεσίας υδάτων του υπουργείου περιβάλλοντος κ. Νίκα εξήγησε (δες πρακτικά) ότι ήδη στα Σ.Δ. έκαναν παραδοχή για σημαντική μείωση καταναλώσεων (εξοικονόμηση) στην άρδευση στα 450 κ.μ. ανά στρ. ετησίως. Φυσικά η ποσότητα αυτή δεν έχει σχέση με τις πραγματικές καταναλώσεις, όμως με τον τρόπο αυτό «προεξοφλείται» η υλοποίηση της επιθυμητής εξοικονόμησης και επιτυγχάνεται ο περιορισμός τής (θεωρητικά) απαιτούμενης ποσότητας μεταφοράς από τον Αχελώο στα 250 εκ. κ.μ. ετησίως, αποφεύγοντας έτσι πιο σκληρές, κοινωνικά και οικονομικά, λύσεις, όπως μετατροπή αρδευόμενων εκτάσεων σε ξηρικές κλπ.

Με άλλα λόγια οι απλουστευτικές τοποθετήσεις περί «εξοικονόμησης» ως αντίδοτο για την προβλεπόμενη μεταφορά 250 εκ. κ.μ. ετησίως από τον Αχελώο (που παραμένει θεωρητική) δεν συμβάλλουν στην αντιμετώπιση ενός τόσο σύνθετου κοινωνικο-οικονομικού προβλήματος όπως είναι η ανάπτυξη της Γεωργίας αλλά και ο καταστρεφόμενος οικολογικά υπόγειος υδροφόρος της Θεσσαλίας, ο οποίος στηρίζει στην Γεωργία, λόγω της μη ύπαρξης έργων ταμίευσης επιφανειακών νερών με φράγματα-ταμιευτήρες.

Στο σημείο αυτό παραθέτουμε τις προτάσεις που διαμορφώθηκαν στη Θεσσαλία εδώ και καιρό για την εκτροπή Αχελώου, όπως η Εταιρία Θεσσαλικών Μελετών (Ε.ΘΕ.Μ.) τις διατύπωσε σε πρόσφατη ανακοίνωσή της.

«Αυτό λοιπόν που προτείνουμε στην κυβέρνηση, στην επιτροπή περιβάλλοντος και γενικά στο πολιτικό σύστημα είναι πως έφτασε η ώρα για συναίνεση και διαβούλευση. Κόντρες, ακτιβισμοί, διχασμοί δεν προσφέρονται ως λύσεις. Και όσοι πράγματι επικαλούνται και πονάνε το περιβάλλον δεν έχουν παρά με ειλικρίνεια να συζητήσουν με την Αυτοδιοίκηση και τους φορείς, να ξαναστήσουν το θέμα στη σωστή του βάση αρχίζοντας όπως προείπαμε από το δίδυμο «Γεωργία» - «υπόγεια νερά και Πηνειός». Ζητούμενο είναι η αποκατάσταση αυτής της ισορροπίας, καθώς και η συνειδητοποίηση ότι ο υδάτινος πλούτος που «παράγεται» στην Τίνδο και ρέει έως τις εκβολές του Πηνειού και την Κάρλα - Παγασητικό αποτελεί ένα ενιαίο και αδιαίρετο σύστημα.

Συνεπώς δεν προσφέρονται ως λύσεις οι εμμονές εάν π.χ. οι επιφανειακοί ταμιευτήρες που θα ενισχύσουν στη ΛΑΤΤ Πηνειού το σκέλος της «προσφοράς» θα βρίσκονται Ανατολικά, Βόρεια ή Δυτικά του Πηνειού. Έτσι κι αλλιώς η μεταφορά νερών από κάποιους ταμιευτήρες είναι επιβεβλημένη. Έργα κάποιας σημαντικής κλίμακας (αγωγοί μεταφοράς κλπ, όπως π.χ. ήδη γίνεται από τον ταμιευτήρα Ν. Τπλαστήρα) θα κατασκευασθούν. Με την έννοια αυτή καμιά λύση δεν πρέπει να αποκλειστεί, καμιά ταμίευση νερού δεν περισεύει.

Κατά την άποψή μας ο δρόμος για να σταματήσει η υπεράντληση και η καταστροφή είναι εκείνος που τα Σχέδια Διαχείρισης προτείνουν και στο σκέλος της ζήτησης (μείωση) αλλά και στο σκέλος της προσφοράς (αύξηση). Όμως ας έχουμε πάντοτε στο νου μας ότι η οριστική λύση για κατάργηση του μεγαλύτερου μέρους από τις 35.000 γεωτρήσεις, που από τη μια στηρίζουν τη Θεσσαλική Γεωργία, από την άλλη όμως πληγώνουν θανάσιμα το περιβάλλον της, μπορεί να γίνει πράξη μόνο όταν η προσφερόμενη σήμερα από τις γεωτρήσεις παροχή νερού υποκατασταθεί από άλλες πηγές.

Συμπερασματικά: ας εγκαταλείψουμε - το λέμε για πολλοστή φορά - τις μεγάλες δηλώσεις για ΝΑΙ/ΟΧΙ στην εκτροπή Αχελώου. Για την ώρα ας εργαστούμε συστηματικά και συναινετικά - κυβέρνηση και τοπικοί φορείς - στην υλοποίηση των έργων σε κάθε μία από τις δύο λεκάνες χωριστά:

- Στην λεκάνη Αχελώου τους ταμιευτήρες και τα ΥΗΕ Μεσοχώρας, και Συκιάς, την σήραγγα Πευκοφύτου και ΥΗΣ (αντλησοταμίευση) στο άκρο της σήραγγας Πευκοφύτου.

- Στην λεκάνη Πηνειού, τα περιφερειακά έργα (ενδεικτικά: Μουζάκι, Πύλη, Νεοχωρίτης Τρικάλων, Ελασσονίτης, Ενιππέας Φάρσαλα/Αλμυρός και άλλα μικρότερα), με ταυτόχρονη συστηματική δουλειά στην μείωση των καταναλώσεων (σύγχρονα αρδευτικά έργα και συστήματα, αλλαγή νοοτροπίας, διοικητικοί περιορισμοί κ.ο.κ.).

Όσο θα μειώνονται τα ελλείμματα με έργα και δράσεις, θα μειώνεται και το άνοιγμα της ψαλίδας στο «ισοζύγιο», οπότε θα φαίνεται πιο καθαρά ο δρόμος επίλυσης του προβλήματος. Μετά την ολοκλήρωση και λειτουργία των έργων και στις δύο λεκάνες, κάποια επόμενη από εμάς γενιά (μέσα και από τις θεσμοθετημένες κάθε έξι χρόνια διαβουλεύσεις που προβλέπει η νομοθεσία κατ' εφαρμογή της οδηγίας 60/2000 της Ε.Ε.), χωρίς πάθος, θα αξιολογήσει και θα επιλέξει την, απαραίτητη, όπως προβλέπουμε, συνεργασία των δύο όμορων λεκανών. Εάν όμως πάλι βρεθεί μια άλλη «μαγική» λύση, που σήμερα δεν είναι σε εμάς ορατή και δεν προκύπτει από το γνωστό υδατικό ισοζύγιο των Σχεδίων Διαχείρισης, η οποία (λύση) θα επιφέρει το κλείσιμο της ψαλίδας χωρίς την συνδρομή του ενεργειακού ταμιευτήρα της Συκιάς (ο οποίος στην περίπτωση αυτή μπορεί να λειτουργεί αμιγώς ως ΥΗ έργο), θα την υποδεχθούμε μετά χαράς. Θα περιοριστούμε απλώς να σημειώσουμε ότι τα στοιχεία που περιέχονται σε όλες τις μελέτες αλλά και στα Σχέδια Διαχείρισης, όπως με σαφήνεια παρουσίασε στην επιτροπή η κα Κ. Νίκα, είναι «μετρημένα κουκιά» και ο νοών νοεΐτω».

Προσυπογράφοντας τα παραπάνω κλείνουμε το σχόλιο μας για τον Αχελώο.

5. Η διαχείριση των υδάτων: Τι «φορέα» θέλουμε;

Οι Θεσσαλικοί φορείς, περίπου τριάντα πέντε χρόνια πριν, διατύπωσαν την πρόταση για δημιουργία ενός ενιαίου φορέα διαχείρισης των υδάτων στην λεκάνη Πηνειού, όπως και σε κάθε άλλο υδατικό διαμέρισμα της χώρας. Για την ώρα είμαστε θεατές μιας αντίφασης όπου, για μια μόνο υπολεκάνη του Πηνειού, έχει δημιουργηθεί εδώ και χρόνια και δραστηριοποιείται έντονα (και καλώς) ένας μόνο φορέας, αυτός του οικοσυστήματος της Κάρλας και των γύρω περιοχών. Το θέμα αυτό απασχόλησε ξανά του Θεσσαλικούς φορείς και παραθέτουμε και πάλι ένα απόσπασμα από την προαναφερθείσα ανακοίνωση των επιστημονικών οργανώσεων (ΤΕΕ, ΓΕΩΤΕΕ, ΕΘΕΜ) για τα ζήτσημα αυτό με τίτλο «η διοικητική και η υδατική διαχείριση της Κάρλας». Αναφέρεται σχετικά: «πολλές παρεμβάσεις που γίνονται σχετικά με την λ. Κάρλα, την παρουσιάζουν ως ένα «αυτόνομο» υδατικό σύστημα, χωριστό και ανεξάρτητο από τα υπόλοιπα συστήματα της λεκάνης Πηνειού. Η Κάρλα όμως είναι «δημιούργημα» και αναπόσπαστο στοιχείο της ενιαίας υδατικής λεκάνης Πηνειού και όλες οι χρήσεις των νερών της λεκάνης (Γεωργία, Βιομηχανία, ύδρευση οικισμών), επηρεάζουν και τα νερά της λ. Κάρλας, η οποία τελικά αποτελεί τον «καθρέπτη» της όλης κατάστασης.

Αναβαθμισμένη οικολογική λειτουργία της λίμνης προϋποθέτει υγιή κατάσταση σε όλα τα υδατικά συστήματα της Θεσσαλικής λεκάνης στα γύρω βουνά, στις υφιστάμενες λίμνες (Γπλαστήρα, Σμοκόβου), στους παραποτάμους του Πηνειού, τον υπόγειο υδροφόρα κ.ο.κ.

Στη βάση αυτή πρέπει να γίνει και η προσέγγιση για την διαχείριση της Λ. Κάρλας. Η επιστήμη αλλά και το θεσμικό πλαίσιο καθορίζουν ότι η διαχείριση των υδάτων σε κάθε υδατική λεκάνη είναι ενιαία. Αυτό που απομένει είναι η συγκρότηση ενός ενιαίου φορέα που θα υλοποιεί τα εγκεκριμένα κάθε φορά Σχέδια και θα μεριμνά για την προστασία και την αναβάθμιση των υδάτων σε ολόκληρο το υδατικό διαμέρισμα, θα προτείνει έργα και δράσεις. Απαραίτητη, εκτός από το κράτος, είναι η συμμετοχή των χρηστών νερού (Τοπική Αυτοδιοίκηση, Αγροτικές οργανώσεις, βιομηχανία κ.ο.κ.). Αυτό λοιπόν μας λείπει (θεσμικά και οργανωτικά) και όχι ένας «φορέας» για κάθε έργο χωριστά, όπως συχνά δυστυχώς ζητούν παράγοντες από κάθε περιοχή (και όχι μόνο για την Κάρλα).

Οι επιστημονικές οργανώσεις που εκπροσωπούμε έχουν εδώ και πολλά χρόνια θέσει το θέμα αυτό στους αρμόδιους, με βάση τα πορίσματα Συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων που κατά καιρούς πραγματοποιήσαμε. Νομίζουμε πως είναι η κατάλληλη στιγμή να συνεννοηθούμε όλοι μαζί τι ακριβώς επιδιώκουμε και να τα προβάλλουμε στην κυβέρνηση, συμβάλλοντας έτσι σε μια πραγματική βελτίωση της οικολογικής λειτουργίας και της Κάρλας».

Δεν νομίζουμε ότι απαιτούνται περαιτέρω σχόλια. Διευκρινίζουμε όμως ότι το έργο που επιτελεί ο ΦΟΔΚ Κάρλας είναι αναγκαίο και χρήσιμο, ανεξάρτητα από την εξέλιξη και διεύρυνση του θεσμικού πλαισίου που προτείνεται.

Λάρισα Ιούνιος 2016

Οι Διαχειριστές του ygethe.gr

Κώστας Γκούμας
Τάσος Μπαρμπούτης